

Uppföljning av placerade barn och unga

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Heby kommun

November 2023

Malou Olsson

Caroline Löfstedt

Karin Magnusson, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna utfört en granskning rörande uppföljning av placerade barn och unga.

Granskningens syfte är att bedöma om vård- och omsorgsnämnden bedriver en ändamålsenlig verksamhet vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem samt om det sker med tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att vård- och omsorgsnämnden **inte helt** bedriver en ändamålsenlig verksamhet vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem samt om det sker med en tillräcklig intern kontroll.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning
Säkerställer nämnden att det upprättas vårdplaner för barn och unga som placeras?	Delvis
Säkerställer nämnden att det upprättas genomförandeplaner för de barn och unga som placeras?	Nej
Säkerställer nämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?	Nej
Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?	Delvis
Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?	Nej
Säkerställer nämnden en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå?	Delvis

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultaten vill vi lämna följande rekommendationer till vård- och omsorgsnämnden:

- att säkerställa att det finns upprättade vård- och genomförandeplaner i enlighet med gällande krav.

- att säkerställa att det finns styrande och stödjande dokument som beskriver övervägningar och omprövningar av enskilda placeringar
- att säkerställa när och på vilket sätt uppföljning av enskilda placeringar ska följas upp samt säkerställa dess efterlev
- att säkerställa att överväganden avseende vårdnadsöverflytt sker och att det, i enlighet med Socialstyrelsens krav, dokumenteras skäl som talar för respektive mot en överflytt av vårdnad.
- att säkerställa nämndens antagna riktlinjer efterlever lagens krav avseende tid när nämnden särskilt ska överväga om det finns skäl att ansöka om överflytt av vårdnad.
- att säkerställa uppföljning sker en på aggregerad nivå avseende resultat av placeringar i enlighet med Socialstyrelsens handbok.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	5
Metod	5
Organisation och statistik	7
Granskningsresultat	9
Vårdplaner	9
lakttagelser	9
Bedömning	9
Genomförandeplaner	10
lakttagelser	10
Bedömning	11
Riktlinjer och rutiner	11
lakttagelser	12
Bedömning	13
Övervägande om behov av fortsatt vård	14
lakttagelser	14
Bedömning	14
Övervägande om vårdnadsöverflyttning	15
lakttagelser	15
Bedömning	16
Uppföljning på aggregerad nivå	16
lakttagelser	17
Bedömning	18
Samlad bedömning	19
Rekommendationer	19
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	20

Inledning

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Bakgrund

År 2021 fick 26 200 barn och unga någon gång under året en heldygnsinsats via socialtjänsten. Insatser inom den sociala barn- och ungdomsvården innebär ofta ett stort ingrepp i barns, ungdomars och familjers liv.

Socialtjänstlagen tydliggör nämndens ansvar när placeringar sker utanför det egna hemmet. Kraven gäller bland annat planering och uppföljning av vården. Det ställs även krav på att nämnden gör överväganden om skäl till vårdnadsöverflyttning när ett barn varit placerat i ett och samma familjehem i två år.

Utifrån både individ- och ekonomiperspektivet är det viktigt att placeringarna leder till önskat resultat. Det är därför viktigt att nämnden har rutiner för att följa upp och utvärdera sin verksamhet.

De förtroendevalda revisorerna i kommunen har i sin risk- och väsentlighetsanalys funnit skäl att granska kommunens arbete med uppföljning av placerade barn och unga.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om vård- och omsorgsnämnden bedriver en ändamålsenlig verksamhet vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem samt om det sker med en tillräcklig intern kontroll.

Revisionsfrågor:

- Säkerställer nämnden att det upprättas vårdplaner för de barn och unga som placeras?
- Säkerställer nämnden att det upprättas genomförandeplaner för de barn och unga som placeras?
- Säkerställer nämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?
- Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?
- Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?
- Säkerställer nämnden en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå?

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

Granskningen genomförs med utgångspunkt huvudsakligen i nedanstående revisionskriterier:

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

- 6 kap. 6 § kommunallagen (2017:725)
- Socialtjänstlagen (2001:453)
 - 6 kap. 7b (att noga följa vården)
 - 6 kap. 8 § (övervägande om behov av fortsatt vård samt övervägande om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdsnaden)
 - 11 kap. 3 § (vårdplan och genomförandeplan)
- Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
 - 13 § (övervägande om behov av fortsatt vård, prövning av om vården ska upphöra samt övervägande om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdsnaden)
- Socialtjänstförordningen (2001:937) (vård- och genomförandeplanens innehåll)
- Socialstyrelsens handböcker och föreskrifter på området:
 - SOSFS 2011:9 (ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete)
 - Placerade barn och unga - Handbok för socialtjänsten
 - Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten
- Nämndens styrdokument i form av exempelvis direktiv, riktlinjer etc. som reglerar arbetet med den berörda målgruppen

Avgränsning

Granskningen omfattar i huvudsak år 2022 och 2023 och berör placeringar av barn och unga som gjorts med stöd av socialtjänstlagen eller LVU. Granskningen avgränsas till ovanstående revisionsfrågor. Lagkravet avseende övervägande om behov av fortsatt vård samt övervägande om huruvida det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdsnaden gäller endast barn upp till 18 år (om barnet placerats enligt socialtjänstlagen), varför granskningen i huvudsak avgränsas till att gälla barn i åldern 0-18 år.

Metod

Genomgång av styrande och stödjande dokument relevanta för granskningen.

Genomgång av vård- och omsorgsnämndens protokoll för perioden sep 2022 - sep 2023.

Genomgång av resultat från eventuella genomförda egenkontroller samt åtgärder vidtagna utifrån dessa.

Intervjuer har genomförts med:

- Enhetschef och teamledare inom IFO barn och familj
- Gruppintervju med ett urval socialsekreterare

Granskning av ett urval om totalt tio ärenden rörande barn i åldern 0-18 år som placerats i HVB eller familjehem under minst sex månader. Aktgranskningen har i huvudsak omfattat en kontroll av huruvida vård- och genomförandeplaner finns upprättade samt om övervägande om fortsatt vård skett inom sex månader. Vid granskning av genomförandeplaner har kontrollerats att dessa innehåller uppgifter om

när och hur planen ska följas upp. Dessutom har totalt fem ärenden där barnet varit placerat i samma familjehem i minst två år kontrollerats, med avseende på om övervägande av överflyttning av vårdnad har skett i enlighet med bestämmelserna i 18 § i LSS.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
Handlingsid: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Rapporten är kvalitetssäkrad av Karin Magnusson, certifierad kommunal revisor, i enlighet med PwC:s interna riktlinjer för kvalitetssäkring.

Organisation och sta

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29 för

Av vård- och omsorgsnämndens reglemente framgår att kommunens uppgifter vad gäller individ- och familjeomsorg.

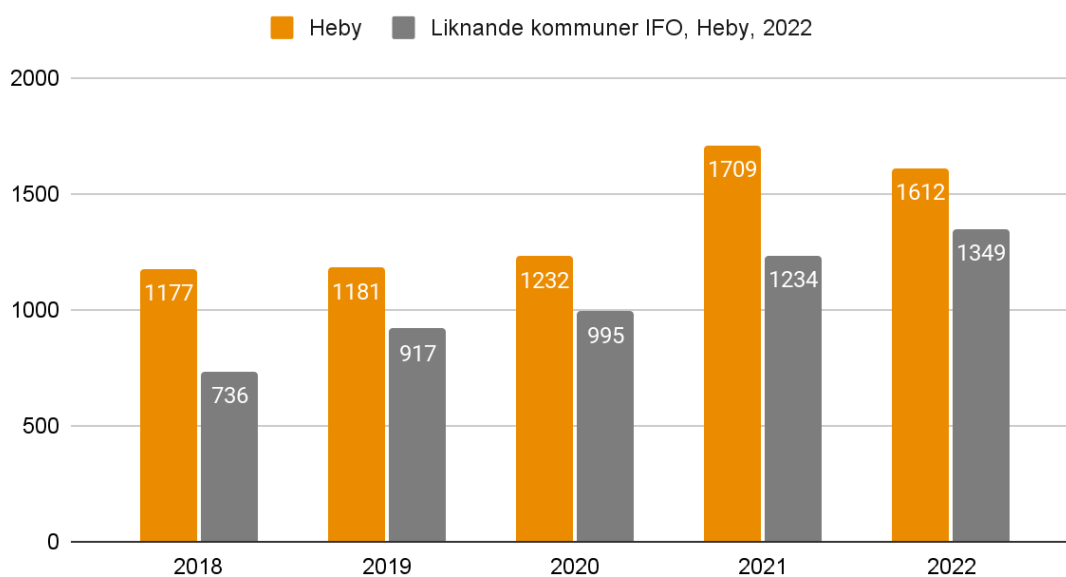
Enligt nämndens reglemente ska ett socialutskott finnas för handläggning av ärenden som rör myndighetsutövningen inom området. Det är sociala utskottet som handlägger bland annat överväganden om fortsatt behov av vård och vårdnadsöverflyttning.

Inom Vård- och omsorgsförvaltningens avdelning för individ- och familjeomsorg finns ett flertal enheter med olika uppdrag. Enkelt uttryckt ansvarar enheten för barn och familj för utredning av barn och ungas behov och där finns ett beslut om stadigvarande placering. Vidare ingår i enheten för barn och familj, familjehem, familjerätt och EKB (ensamkommande barn).

I kommun- och regiondatabasen Kolada kan utläsas att Heby kommuns kostnader för placeringar i familjehem ökat medan kostnader för placeringar i HVB minskat de senaste åren, vad gäller kr/invånare.

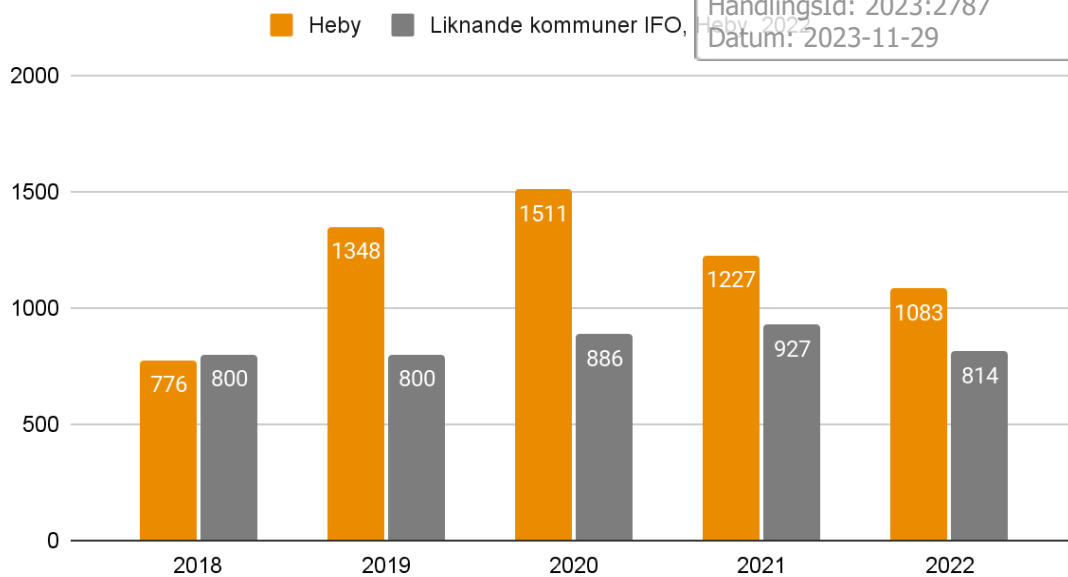
I nedanstående diagram illustreras utvecklingen av kostnaderna mellan år 2018-2022 vad gäller kr/invånare. I samma diagram visas även motsvarande utveckling i strukturellt liknande kommuner. Vi kan utläsa att Heby kommun haft högre kostnader för placeringar i familjehem 2018-2022 i jämförelse med liknande kommuner. 2018 var kostnaderna för placeringar i HVB lägre i Heby kommun än liknande kommuner, men under åren 2019-2022 har kostnaderna varit högre.

Kostnad familjehemsvård barn och unga, kr/inv

Kostnad HVB barn och ungdom

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Granskningsresultat

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Vårdplaner

Revisionsfråga 1: Säkerställer nämnden att det upprättas vårdplaner för de barn och unga som placeras?

I socialtjänstlagen anges att den vård som nämnden avser att anordna för ett barn/ungdom som placeras i familjehem eller HVB ska dokumenteras i en så kallad vårdplan. Vårdplanen ska revideras senast när barnet varit placerat i två år. Vid den tidpunkten ska vårdplanen (om det inte finns särskilda hinder för detta) särskilt avse barnets långsiktiga boende.

Närmare detaljer om vilka uppgifter vårdplanen ska innehålla regleras i socialtjänstförordningen (2001:937). Det handlar bland annat om målet med vården samt hur umgänget med föräldrar, vårdnadshavare och andra närstående ska ordnas.

lakttagelser

IFO barn och familj har en fastställd rutin för att säkerställa processen vid *överlämning av ärende* mellan socialsekreterare i utredningsgruppen till barnuppföljare (fastställd av enhetschef IFO barn och familj 2023-07-26). För att överlämning ska ske behöver en vårdplan finnas i ärendet. Vårdplanen ansvarar utredare för att upprätta i samband med beslut.

Enligt *rutin för omedelbart omhändertagande enligt 6 § LVU* (fastställd av Ledningsgrupp IFO/bistånd 2013-05-22) ska utredning/ansökan om vård jml LVU skrivas och skickas till förvaltningsrätten från den dag barnet eller den unge placerades. Vårdplan ska skrivas och bifogas utredningen. Vårdnadshavare och den unge om denne är 15 år eller äldre, samt deras offentliga biträden/juridiska ombud ska kommuniceras utredning och vårdplan.

Egenkontroller

Verksamhetens egenkontroller 2022-2023 omfattar inte kontroll av vårdplaner.

Aktgranskning

En aktgranskning har genomförts inom ramen för granskningen av totalt tio ärenden av placerade barn och unga. I åtta av tio ärenden finns vårdplaner upprättade där bland annat mål med vård och föreslagna insatser framgår.

I samband med fakta avstämning av revisionsrapporten framhåller verksamheten att det idag upprättar vårdplaner i enlighet med lagens krav.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det upprättas vårdplaner för de barn och unga som placeras?

Delvis.

Vi bedömer att det bland de granskade ärendena i huvudsak finns en efterlevnad till lagens krav på att vårdplaner ska upprättas.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29
Vilket gör att vi inte med säkerhet

Urvalet i vår aktgranskning är begränsat till tio ärenden vilket gör att vi inte kan säga att resultatet är representativt för verksamheten totalt, men mot bakgrund av att lagens krav gäller samtliga ärenden vill vi rekommendera att egenkontroller och/eller andra aktiviteter som syftar till att säkerställa en efterlevnad till lagens krav genomförs med regelbundenhet samt att eventuella åtgärder vid behov vidtas.

Genomförandeplaner

Revisionsfråga 2: Säkerställer nämnden att det upprättas genomförandeplaner för de barn och unga som placeras?

För ett barn/ungdom som är placerat i familjehem eller HVB ska en så kallad genomförandeplan upprättas. I Socialstyrelsens skrift *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* går att utläsa att genomförandeplanen, som ska beskriva hur insatserna ska genomföras och konkretisera innehållet i vårdplanen, ska upprättas av den nämnd som har beslutat om placeringen. Vidare framgår att planen bör upprättas i samråd med den som ska ge vården till barnet/den unge.

I enlighet med socialtjänstförordningen ska genomförandeplanen innehålla uppgifter om exempelvis barnets och vårdnadshavares syn på den planerade vården samt när och hur planen ska följas upp.

lakttagelser

I *riktlinje för individ- och familjeomsorg i Heby kommun* (beslutad av vård- och omsorgsnämnden 2022-12-15) beskrivs att när beviljade insatser verkställs av öppenvården säkerställs måluppfyllelse genom att genomförandeplaner upprättas för varje individ. Uppstartsmöten, uppföljningsmöten och avslutsmöten planeras och genomförs enligt lokal rutin för att följa förändringsprocessen och att genomförandeplanen följs.

Enligt *rutin för överlämning av ärende till barnuppföljare* behöver en genomförandeplan finnas i ärendet. Genomförandeplanen ansvarar barnuppföljare för om det inte är så att utredare har kvar ärendet fram till nästa övervägande, då ska utredare ansvara för att genomförandeplan finns i ärendet. Vid placering på HVB, skriver de genomförandeplanen men ansvaret för att den upprättats och läggs in i personakt ansvarar utredare eller barnföljare för.

Av *rutin för ärendegång mellan IFO Barn- och familj myndighet till Öppenvården/Familjeteamet* (fastställd av enhetschefer barn och familj och familjeteamet 2022-10-01) framgår att ansvarig familjebehandlare från familjeteamet upprättar en genomförandeplan i Viva med utgångspunkt från remiss/vårdplan/kartläggningen. I rutinen beskrivs även att vid uppstartsmötet bokas ett uppföljningsmöte in. Vid uppföljningsmötet görs en genomgång av den kartläggning som gjordes på uppstartsmötet och ny kartläggning görs. Mål och delmål revideras och

beslutas tillsammans. Därefter ska även genomförandeplanen revideras. När målen i genomförandeplanen uppfyllts sker ett avslutsmöte.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Vid intervjuer framkommer att det är känt att genomförandeplanerna upprättas. Det framkommer vidare vid intervjuer att det finns ett utvecklingsarbete med att upprätta och följa upp genomförandeplanerna. Vidare uppges att det finns ett utvecklingsarbete med hur och på vilket sätt uppföljning av genomförandeplanerna ska dokumenteras.

Egenkontroller

Verksamhetens egenkontroller 2022-2023 omfattar inte kontroll av genomförandeplaner.

Aktgranskning

I ett av tio ärenden finns en genomförandeplan upprättad. I planen beskrivs övergripande mål inom fyra områden samt hur målen ska nås. Under respektive målområde uppges det delvis när uppföljning ska ske. Det framgår ingen angivelse för hur uppföljning ska ske. I två upprättade vårdplaner inom aktgranskningen noterar vi angivelser för när uppföljning ska ske.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det upprättas genomförandeplaner för de barn och unga som placeras?

Nej.

Vi bedömer det utifrån att det i vår aktgranskning framgår att det endast i ett av tio granskade ärenden finns upprättad genomförandeplan. När genomförandeplaner inte finns eller inte följs upp kan det medföra risker att barn och unga inte får den insats som de är i behov av eftersom det inte är tydligt hur målen av insatsen ska uppfyllas. Dels blir insatsens förväntade effekt otydlig och därmed riskerar insatsen även att bli för kort eller onödigt lång. Detta kan i sin tur innebära onödig placeringstid för barnet samt dyrare kostnader för kommunen.

Vi kan konstatera att det finns rutiner som tydliggör att genomförandeplaner ska upprättas.

Riktlinjer och rutiner

Revisionsfråga 3: Säkerställer nämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?

I socialtjänstlagen regleras att den placerande nämnden noga ska följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende. Detta ska ske främst genom regelbundna personliga besök i hemmet där barnet/den unge vistas, enskilda samtal med barnet/den unge, samtal med den eller dem som tagit emot barnet/den unge i sitt hem samt samtal med vårdnadshavare. I socialtjänstlagen anges vidare att nämnden särskilt ska uppmärksamma barnets/den

unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående.

Heby kommun

Dnr: KS/2023:64

HandlingsId: 2023:2787

Datum: 2023-11-29

Socialtjänstlagen reglerar vidare att nämnden minst var ~~st~~ överväga om det, för den som är placerad i familjehem eller HVB, föreligger ett behov av fortsatt vård (se separat kapitel om detta längre ner) och hur vården bör inriktas och utformas. Motsvarande bestämmelser finns även i lag med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU).

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete framhålls att den som bedriver socialtjänst ska identifiera, beskriva och fastställa de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet. Det kan därför finnas behov av att på lokal nivå upprätta kompletterande rutiner som närmare preciserar hur ovanstående ska gå till i praktiken.

lakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen inte erhållit några nämnds antagna riktlinjer eller rutiner avseende uppföljning av enskilda placeringar vilket även framkommer och bekräftas vid intervjuer. Vidare framhålls att lagar och föreskrifter följs trots avsaknad av rutiner.

I FO Barn och familj har upprättade checklistor (senast reviderade 2023-04-27), dels för placering/upphörande av placering i familjehem och dels för omplacering eller avslut av placering i familjehem. Av checklistan framgår bland annat att barnets handläggare fyller i placeringsinformation BBIC i Viva vid omplacering.

I FO Barn och familjs kvalitetsrapport del 1 2023 framgår att det är ett pågående arbete med upprättande och implementering av rutiner och processbeskrivningar i ledningssystemet för det systematiska kvalitetsarbetet. Vidare framgår att en medarbetare har fått ett ökat uppdrag att tillsammans med enhetschef, teamledare och kvalitetsstrateg arbeta med implementeringen av de färdiga rutinerna.

Region Uppsala och kommunerna har upprättat en *överenskommelse om samverkan kring placering av barn och unga* (fastställd 2020-02-07). Överenskommelsen förtydligar ansvar och roller mellan parterna inför, under och inför avslut av placering. Avseende uppföljning beskrivs att verksamheterna inom Region Uppsala och kommunerna ska lokalt säkerställa processer och rutiner för systematisk uppföljning av de åtaganden som finns i överenskommelse.

Av *riktlinje för individ- och familjeomsorg* framgår att Individ- och familjeomsorgen barn och ungdom i Heby kommun använder BBIC, Barns Behov i Centrum. Det är en modell för handläggning och dokumentation av barn- och ungdomsärenden genom hela ärendegången och har tagits fram av Socialstyrelsen. Syftet med BBIC är att barnets ställning ska stärkas, att samarbetet med barnet och barnets nätverk ska öka, att få en ökad systematik i socialtjänstens arbete liksom att underlätta dokumentationen vilket ska bidra till ökad rättssäkerhet för den enskilde.

Riktlinjen *hälsoundersökning av barn och unga som vårdas utanför det egna hemmet* (fastställt av TL HSVO genom Redaktionsrådet ViS 2019-11-19) syftar till att placera barn/unga i behov av hälso- och sjukvård inklusive tandvård i anslutning till inledning av placeringen. Riktlinjen är gällande för samtliga huvudmän i Uppsala län. Socialtjänsten ska göra en individuell bedömning av behovet genom att konsultera:

- Barnhälsovård
- Elevhälsans medicinska insats
- Tandvård
- Eventuellt andra pågående kontakter

Riktlinjen innehåller beskrivning kring omfattning, ansvarsfördelning mellan kommunerna och regionen och att barnskyddsteamet är remissinstans för hälsoundersökningar enligt Hälsofam. Av beskrivning framgår att Hälsofam är en modell i Region Uppsala för multiprofessionell hälsoundersökning i samband med vård utanför det egna hemmet. Kopplade till riktlinjen finns ett dokument med beskrivning av tandvårdsprocessen för placerade barn och unga (godkänd 2021-06-16), *rutin för remiss till Hälsofam* samt *rutin vid hälsoundersökning enligt Hälsofam* (godkänd 2023-02-07).

Samverkansrutin mellan socialtjänst, förskola, skola, tandhälsa och barnhälsovård gällande barn och unga placerade utanför det egna hemmet (fastställt av TL HSVO 2021-10-15) syftar till att stärka samverkan samt tydliggöra kommunernas och regionens gemensamma ansvar för placerade barn och unga och deras skolgång samt hälsa. Rutinen tydliggör aktiviteter och ansvar kopplat till genomförande inför placering/omplacering, under samt inför avslut av placering. Beskrivningarna ges separat för barn innan förskoleklass och för barn i skolan - ålder 6-20 år.

Vid intervjuer framgår att ovna samverkansrutiner inte helt är kända.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?

Nej.

Vi bedömer det utifrån att det saknas riktlinjer och rutiner när övervägningar och omprövningar samt uppföljningar av enskilda placeringar ska ske. Vi kan konstatera att det är ett pågående arbete med att upprätta rutiner och processer samt dess implementering i Vård- och omsorgsförvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Övervägande om behov av fortsatt vård

Revisionsfråga 4: Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?

Heby kommun

Dnr: KS/2023:64

Handlingsid: 2023:2787

Datum: 2023-11-29

Enligt 6 kap. 8 § socialtjänstlagen ska nämnden minst en gång var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas.

När ett barn/ungdom är placerad enligt tvångslagstiftningen LVU återfinns motsvarande bestämmelser i 13 § LVU. Där regleras att om vård beretts med stöd av 2 § LVU (dvs. pga förhållanden i hemmet) ska nämnden minst var sjätte månad överväga om vården fortfarande behövs. Är barnet/ungdomen placerade enligt 3 § LVU (dvs. om den enskilde själv utsätter sin hälsa och utveckling för en påtaglig risk) ska nämnden inom sex månader från dagen för verkställighet pröva om vården ska upphöra. Frågan ska därefter prövas fortlöpande inom sex månader från senaste prövning.

lakttagelser

Vi har inom ramen för granskningen inte erhållit några riktlinjer antagna av nämnden avseende krav på att överväganden om behov av fortsatt vård ska ske minst var sjätte månad vilket även framkommer och bekräftas vid intervjuer. Vidare framhålls att lagar och föreskrifter följs trots avsaknad av rutiner.

Enligt *delegationsordning för vård- och omsorgsnämnden* (beslutad 2023-08-23) är sociala utskottet delegerade ansvaret för ärenden rörande överväganden om behov av fortsatt vård enligt 13 § 2 LVU.

Aktgranskning

I vår aktgranskning har vi granskat om övervägande/omprövning har genomförts inom sex månader från det att barnet placerades (samt inom sex månader från senaste övervägande/omprövning, i de fall som placeringen pågått längre än 12 månader). De tio granskade ärendena omfattar placeringar från år 2021 och 2022.

Av totalt tio granskade ärenden har lagstadgade tidsgränser för överväganden följts i samtliga ärenden förutom en avvikelse. Vi noterar ett ärende där ett av fem överväganden gjordes sju månader efter det föregående.

Bedömning

Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?

Delvis.

Vi bedömer det utifrån att det saknas riktlinjer och rutiner som tydliggör krav på överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad.

Vår aktgranskning visar att efterlevnaden till lagens krav om att genomföra ett övervägande/omprövning av vården minst var sjätte månad sker till viss del. Urvalet i vår aktgranskning är dock begränsat till tio ärenden vilket gör att vi inte med säkerhet

kan säga att resultatet är representativt för verksamheten totalt, men det ger en indikation.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Övervägande om vårdnadsöverflyttning

Revisionsfråga 5: Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

När ett barn/ungdom varit placerat i ett och samma familjehem under två år ska nämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnad, detta regleras i 6 kap. 8 § socialtjänstlagen. Efter de två första åren ska frågan övervägas årligen. Att övervägande om överflyttning av vårdnad ska ske när barnet varit placerat i samma familjehem under två år är en lagskärpning som gäller från och med 2022-07-01. Dessförinnan gällde att ett sådant övervägande skulle ske efter tre år (och årligen därefter). Vid övervägande om överflyttning av vårdnad ska ett antal olika parametrar beaktas;

- barnets och familjehemsföräldrarnas inställning till en vårdnadsöverflyttning,
- barnets relation till familjehemsföräldrarna och deras förmåga att tillgodose barnets behov av en trygghet och god uppväxt,
- familjehemsföräldrarnas inställning till och förmåga att tillgodose barnets behov av kontakt med sina föräldrar och andra närstående, och
- barnets relation till sina föräldrar.

I Socialstyrelsens handbok *Placerade barn och unga* framgår att de skäl som vägs för och emot vårdnadsöverflyttning bör dokumenteras utförligt.

lakttagelser

Enligt *delegationsordning för nämnden* är sociala utskottet delegerade ansvaret för ärenden rörande överväganden om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnad enligt 13 § 4 LVU. I enlighet med Socialtjänstlagens begränsning av delegering så har frågan om vårdnadsöverflyttning enligt Socialtjänstlagen inte delegerats.

I *riktlinje för individ- och familjeomsorg* beskrivs att om ett barn vistas i familjehem under en längre tid kan vårdnaden flyttas över till dem som tagit emot barnet. I de fall ett barn vistas i ett familjehem i minst tre år ska barnhandläggaren särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om vårdnadsöverflyttning och i sådana fall meddela detta till familjerätten. Några rutiner som beskriver på vilket sätt och när detta ska ske saknas vilket även bekräftas vid intervjuer.

Aktgranskning

Vi har granskat fem ärenden avseende barn som varit placerade i samma familjehem under minst tre år, i syfte att kontrollera om det finns en spårbarhet till att övervägande om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad har skett. Granskade

ärenden är de fem senast inledda familjehemsplaceringarna räknat från 2020-01-01 och bakåt.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Av genomförd aktgranskning kan vi se att överväganden av granskade ärenden har hanterats i enlighet med lagstiftningens krav. I ett ärende har överprövning skett, men först efter att detta efterfrågats av barnet och inte inom lagstiftad tidsram för detta.

Vid genomgång av vård- och omsorgsnämndens protokoll för perioden 2022 fram till juni 2023 framgår att nämnden vid två tillfällen behandlat två ansökningar om vårdnadsöverflytt.

Bedömning

Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

Nej.

Vi bedömer det utifrån att nämndens antagna riktlinje inte är i enlighet med lagstiftningens krav avseende tid när nämnden särskilt ska överväga om det finns skäl att ansöka om överflytt av vårdnad.

Utifrån vår aktgranskning är vår bedömning att det inte fullt ut finns en efterlevnad av lagens krav avseende överväganden om skäl till vårdnadsöverflyttning.

Granskningen visar vidare på att det inte finns någon dokumenterad rutin som tydliggör hur ett övervägande ska genomföras och dokumenteras.

Uppföljning på aggregerad nivå

Revisionsfråga 6: Säkerställer nämnden en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå?

I Socialstyrelsens handbok *Placerade barn och unga* framgår att systematisk uppföljning i grunden handlar om att säkerställa att de insatser som beslutas och utförs är till nytta för barnet/den unge. Socialstyrelsen menar att en väl genomförd uppföljning bland annat kan leda till bättre kunskap om de insatser som verksamheten erbjuder och hur dessa fungerar. I sammanhanget betonas vikten av att följa upp även på verksamhetsnivå, och inte enbart individnivå. I detta kapitel belyser vi nämndens kontroll och uppföljning av placeringar på en aggregerad nivå.

Vi har i tidigare avsnitt avseende kommunens arbete med vårdplaner, genomförandeplaner och hantering av överväganden av vård hanterat frågan om nämndens kontroll och uppföljning inom dessa områden. I detta kapitel granskar vi nämndens kontroll och uppföljning av placeringar på en aggregerad nivå.

Utöver det har vi kontrollerat eventuell rapportering och beslut tagna av nämnden under året.

lakttagelser

I *nämndens verksamhetsplan 2023* (godkänd av nämnden 2022-10-15 § 143) anges att nämnden följer upp sin verksamhetsplan och budget i samordning med kommunens gemensamma uppföljning per 31 mars, delårsrapporten, årsredovisningen, Budgeten följs upp löpande i förvaltningarna för att säkerställa att verksamheten bedrivs inom tilldelad budget i månadsrapporter. Utifrån protokollgenomgång kan vi styrka att dessa uppföljningar har genomförts.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023-2787
Datum: 2023-11-29
Del 31 augusti och

I nämndens *uppföljningsrapport mars* och *delårsrapport för 2022 och 2023* samt *årsredovisning 2022* följs placeringar på institution/HVB upp för barn och familj. En jämförelse görs mellan ingångsvärde och utgångsvärde av antal placeringar i relation till kostnad, enligt följande uppställning:

- Ingångsvärde 1 januari
- Nya placeringar efter 31 januari
- Totalt antal placeringar
- Budget 2022 Institution BoF
- Resultat utan åtgärd (avslut)
- Avslutade placeringar
- Utfall jan-dec

Dessutom följs kostnad per dygn upp på institution/HVB, dock följs kostnaden upp gemensamt för grupperna barn och familj samt vuxna.

I *nämndens årsredovisning 2022* (godkänd av nämnden 2023-03-15 §36) beskrivs att individ- och familjeomsorg har sett en minskning av antal vårddygn och kostnad per vårddygn inom Barn och Unga jämfört med 2021 och att den totala kostnaden för placeringar rymdes inom budgetens ramar. Kostnaderna för placeringar var dock i början av året relativt låg för att sen öka varje kvartal året ut. I slutet av året översteg volymerna budgetramen. Av *nämndens verksamhetsplan 2023* framgår att IFOs rambudget har utökats, varav 1,9 miljoner har tillförts för volymökningar. Under 2022 har kostnaderna för placeringar sjunkit medan ett stort underskott ses på försörjningsstöd. Efter analys konstateras att de tilldelade medlen för volymökningar läggs på försörjningsstöd för att ha en budget i nivå med 2022 års kostnader.

I *Kvalitetsredovisning 2022* (godkänd av nämnden 2023-04-19 § 52) beskriver nämnden att inom IFO/Bistånd kommer signs of safety (SofS)¹ att implementeras för kvalitetssäkra och effektivisera verksamheten. Tanken är att det här arbetssättet kommer att leda till fler hemmaplanslösningar när det gäller stöd- och behandlingsinsatser och med det färre placeringar utanför eget hem för barn och ungdomar. Av intervjuer framgår att detta är inte ett beslut taget av nämnden, men att de har fått information om implementeringsarbetet.

¹ SofS är en modell för bedömning av barns skydd genom utredning och uppföljning i socialtjänstens individ- och familjeverksamhet gentemot barn och unga.

Vi noterar att nämndens internkontrollplan för 2022 och 2023 inte omfattar någon kontroll som har bäring på granskningens område.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

I protokollgenomgången har vi uppmärksammat en återrapportering från Sociala utskottet. Det enda som framkommit av protokoll är att Sociala utskottets ordförande redogör för nämnden om aktiviteten i utskottet. Nämnden informeras om vad som behandlades på utskottets föregående sammanträden utifrån utskottets föredragningslistor, som är de enda beslutsunderlagen i ärendena. Vi kan inte utläsa att något i given information har föranlett något agerande från nämndens sida.

Egenkontroller

Vård- och omsorgsförvaltningen har en fastställd rutin för egenkontroll. Syftet med rutinen är att säkerställa att egenkontroller genomförs på ett systematiskt sätt. I rutinen tydliggörs att egenkontrollen bland annat ska innefatta granskning av journaler, akter och annan dokumentation. Enligt rutinen ska rapportering ske genom en kvalitetsberättelse inför årsbokslutet. Verksamhetens genomförda egenkontroller 2022-2023 omfattar inte kontroll av vårdplaner, genomförandeplaner, övervägande och ansökan om överflytt av vårdnad.

Bedömning

Säkerställer nämnden en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå?

Delvis.

Vi bedömer det utifrån att nämnden erhåller löpande uppföljning av verksamhet och budget i enlighet med nämndens antagna verksamhetsplan. Vidare kan vi konstatera att nämnden tar del av en uppföljningsrapport mars och delårsrapport 2022 och 2023 samt i årsredovisning 2022 följer upp placeringar på institution/HVB.

Vidare kan vi konstatera att det saknas att på aggregerad nivå följa upp resultat av placeringar i enlighet med Socialstyrelsens handbok.

Samlad bedömning

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29
Heby kommun genomfört en

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna genomfört en granskning rörande uppföljning av placerade barn och unga.

Granskningens syfte är att bedöma om vård- och omsorgsnämnden bedriver en ändamålsenlig verksamhet vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem samt om det sker med en tillräcklig intern kontroll.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att vård- och omsorgsnämnden **inte helt** bedriver en ändamålsenlig verksamhet vad gäller placeringar av barn och unga i hem för vård eller boende och i familjehem samt om det sker med en tillräcklig intern kontroll.

Rekommendationer

Mot bakgrund av granskningsresultaten vill vi lämna följande rekommendationer till vård- och omsorgsnämnden:

- att säkerställa att det finns upprättade vård- och genomförandeplaner i enlighet med gällande krav.
- att säkerställa att det finns styrande och stödjande dokument som beskriver övervägningar och omprövningar av enskilda placeringar.
- att säkerställa när och på vilket sätt uppföljning av enskilda placeringar ska följas upp samt säkerställa dess efterlevnad.
- att säkerställa att överväganden avseende vårdnadsöverflytt sker och att det, i enlighet med Socialstyrelsens krav, dokumenteras skäl som talar för respektive mot en överflytt av vårdnad.
- att säkerställa nämndens antagna riktlinjer efterlever lagens krav avseende tid när nämnden särskilt ska överväga om det finns skäl att ansöka om överflytt av vårdnad.
- att säkerställa uppföljning sker på en på aggregerad nivå avseende resultat av placeringar i enlighet med Socialstyrelsens handbok.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

Revisionsfråga	Bedömning
1. Säkerställer nämnden att det upprättas vårdplaner för de barn och unga som placeras?	<p>Delvis</p> <p>Vi bedömer att det bland de granskade ärendena i huvudsak finns en efterlevnad till lagens krav på att vårdplaner ska upprättas.</p> <p>Urvalet i vår aktgranskning är begränsat till tio ärenden vilket gör att vi inte med säkerhet kan säga att resultatet är representativt för verksamheten totalt, men mot bakgrund av att lagens krav gäller samtliga ärenden vill vi rekommendera att egenkontroller och/eller andra aktiviteter som syftar till att säkerställa en efterlevnad till lagens krav genomförs med regelbundenhet samt att eventuella åtgärder vid behov vidtas.</p>
2. Säkerställer nämnden att det upprättas genomförandeplaner för de barn och unga som placeras?	<p>Nej</p> <p>Vi bedömer det utifrån att det i vår aktgranskning framgår att det endast i ett av tio granskade ärenden finns upprättad genomförandeplan. När genomförandeplaner inte finns eller inte följs upp kan det medföra risker att barn och unga inte får den insats som de är i behov av eftersom det inte är tydligt hur målen av insatsen ska uppfyllas. Dels blir insatsens förväntade effekt otydlig och därmed riskerar insatsen även att bli för kort eller onödigt lång. Detta kan i sin tur innebära onödig placeringstid för barnet samt dyrare kostnader för kommunen.</p>

Vi kan konstatera att det finns rutiner som tydliggör att genomförandeplaner upprättas.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

3. Säkerställer nämnden att det finns dokumenterade riktlinjer och rutiner i linje med lagstiftningens krav avseende uppföljning av enskilda placeringar?

Nej
Vi bedömer det utifrån att det saknas riktlinjer och rutiner när övervägningar och omprövningar samt uppföljningar av enskilda placeringar ska ske. Vi kan konstatera att det är ett pågående arbete med att upprätta rutiner och processer samt dess implementering i Vård- och omsorgsförvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

4. Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på att överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad?

Delvis
Vi bedömer det utifrån att det saknas riktlinjer och rutiner som tydliggör krav på överväganden om behov av fortsatt vård sker minst var sjätte månad.

Vår aktgranskning visar att efterlevnaden till lagens krav om att genomföra ett övervägande/omprövning av vården minst var sjätte månad sker till viss del. Urvalet i vår aktgranskning är dock begränsat till tio ärenden vilket gör att vi inte med säkerhet kan säga att resultatet är representativt för verksamheten totalt, men det ger en indikation.

5. Säkerställer nämnden en efterlevnad till lagstiftningens krav på överväganden avseende om det finns skäl för att ansöka om överflyttning av vårdnad?

Nej
Vi bedömer det utifrån att nämndens antagna riktlinje inte är i enlighet med lagstiftningens krav avseende tid när nämnden särskilt ska överväga om det finns skäl att

ansöka om överflyttning till Heby kommun
vårdnad. Dnr: KS/2023:64
Utifrån vår aktgranskning är HandlingsId: 2023:2787
vår bedömning att det inte fullt Datum: 2023-11-29

ut finns en efterlevnad av lagens krav avseende överväganden om skäl till vårdnadsöverflyttning.

Granskningen visar vidare på att det inte finns någon dokumenterad rutin som tydliggör hur ett övervägande ska genomföras och dokumenteras.

6. Säkerställer nämnden en tillfredsställande uppföljning av placeringar på aggregerad nivå?

Delvis

Vi bedömer det utifrån att nämnden erhåller löpande uppföljning av verksamhet och budget i enlighet med nämndens antagna verksamhetsplan. Vidare kan vi konstatera att nämnden tar del av en uppföljningsrapport mars och delårsrapport 2022 och 2023 samt i årsredovisning 2022 följer upp placeringar på institution/HVB.

Vidare kan vi konstatera att det saknas att på aggregerad nivå följa upp resultat av placeringar i enlighet med Socialstyrelsens handbok.

Heby kommun
Dnr: KS/2023:64
HandlingsId: 2023:2787
Datum: 2023-11-29

2023-11-23

Carin Hultgren

Malou Olsson

Certifierad kommunal revisor
Projektledare

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Heby kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2023-06-15. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.